

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1129217

**SLEDOVANIE NÁKLADOV A VÝNOSOV VO VYBRANOM
PODNIKATEĽSKOM SUBJEKTE**

2010

Yveta Melicherová

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

**SLEDOVANIE NÁKLADOV A VÝNOSOV VO VYBRANOM
PODNIKATEĽSKOM SUBJEKTE**

Bakalárska práca

Študijný program:	Manažment podniku
Študijný odbor:	3.3.16. Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra informačných systémov
Školiteľ:	Ing. Emília Škorecová, CSc.

Nitra 2010

YVETA MELICHEROVÁ

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Yveta Melicherová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Sledovanie nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 12. mája 2010

Yveta Melicherová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani Ing. Emílii Škorecovej, CSc. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Predkladaná bakalárska práca má za hlavný cieľ priblížiť sledovanie nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte. Hlavný prínos teoretickej časti spočíva v skúmaní problematiky sledovania nákladov a výnosov na základe poznatkov získaných z aktuálne publikovaných zdrojov domácej i zahraničnej literatúry. V úvode vlastnej práce sme sa zamerali na vypracovanie charakteristiky skúmaného podnikateľského subjektu, jeho vznik, vývoj, organizačnú štruktúru a postavenie na trhu. Na základe získaných podkladov sme vypracovali analýzu ukazovateľov hospodárenia získaných zo súvahy a výkazu ziskov a strát za sledované obdobie rokov 2007 až 2009. Získané údaje o nákladoch a výnosoch sme usporiadali do tabuliek a časových radov, následne vypočítali vybrané ukazovatele efektívnosti podnikateľskej činnosti. V ďalšej časti sme sa venovali spôsobom sledovania nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte, možnostiam využívaného podnikového informačného systému ako aj rôznym pohľadom na náklady. Na záver sme zhodnotili silné a slabé stránky podniku a navrhli odporúčania pre podnik.

Kľúčové slová: náklady, výnosy, súvaha, výsledok hospodárenia, efektívnosť

Abstract

The main aim of this thesis is to outline costs and revenues monitoring in a chosen entrepreneur subject. The biggest contribution of the theoretical part is in examining costs and revenues monitoring problems based on home and foreign literature. At the beginning we focused on characteristics of studied entrepreneur subject, its origin, development, organization structure and market position. We made a financial analysis based on balance sheet and profit and loss account from years 2007 to 2009. We sorted acquired data to tables and time rows and then we calculated efficiency indicators of entrepreneur activity. In the next part we pursued costs and revenues monitoring methods in chosen entrepreneur subject then usage of company information systems options and different views on costs. At the end we appraised company's weaknesses and strengths and we proposed some recommendations.

Key words: costs, revenues, balance sheet, profit and loss, efficiency

Obsah

Úvod	9
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	10
1.1 Vymedzenie nákladov a výnosov	10
1.2 Členenie nákladov a výnosov	12
1.3 Účtovanie nákladov a výnosov.....	15
1.4 Náklady a kalkulácie	17
1.5 Náklady v období globalizácie a finančnej krízy	18
2 Cieľ práce.....	20
3 Metodika práce.....	21
4 Vlastná práca	24
4.1 Charakteristika skúmaného podnikateľského subjektu	24
4.1.1 Vznik a vývoj spoločnosti.....	24
4.1.2 Predmet podnikateľskej činnosti.....	24
4.1.3 Riadiace orgány a organizačná štruktúra spoločnosti	25
4.1.4 Trhový podiel spoločnosti na regionálnom trhu	26
4.2 Hlavné ukazovatele podnikateľskej činnosti	28
4.2.1 Analýza ukazovateľov výkazu ziskov a strát.....	28
4.2.2 Analýza ukazovateľov súvahy	33
4.2.3 Ukazovatele rentability	37
4.3 Spôsob sledovania nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte.....	39
5 Záver.....	43
6 Zoznam použitej literatúry.....	46

Zoznam obrázkov, tabuliek a grafov

Obrázok 1: Organizačno-riadiaca štruktúra spoločnosti.....	25
<i>Tabuľka 1:</i> Vývoj podielu na regionálnom trhu v počte predajných bodov.....	27
<i>Tabuľka 2:</i> Vývoj podielu na regionálnom trhu podľa výšky obratu.....	28
<i>Tabuľka 3:</i> Trhový podiel spoločnosti MEDIAPRESS.....	28
<i>Tabuľka 4:</i> Štruktúra a vývoj nákladov v €.....	29
<i>Tabuľka 5:</i> Štruktúra a vývoj výnosov v €.....	31
<i>Tabuľka 6:</i> Analýza výnosov podľa hlavných tovarových skupín.....	32
<i>Tabuľka 7:</i> Stav, štruktúra a vývoj majetku v €.....	34
<i>Tabuľka 8:</i> Štruktúra, stav a vývoj vlastného imania a záväzkov v €.....	36
<i>Tabuľka 9:</i> Ukazovatele rentability.....	38
<i>Graf 1:</i> Vývoj nákladov za sledované obdobie.....	31
<i>Graf 2:</i> Štruktúra a vývoj majetku.....	35
<i>Graf 3:</i> Štruktúra a vývoj pasív.....	37
<i>Graf 4:</i> Vývoj ukazovateľov rentability (%).....	39

Zoznam skratiek a značiek

ČVH – čistý výsledok hospodárenia

DM – dlhodobý majetok

DHM – dlhodobý hmotný majetok

DNM – dlhodobý nehmotný majetok

DPH – daň z pridanej hodnoty

spol. s r.o. – spoločnosť s ručením obmedzeným

N – náklady

V – výnosy

VH – výsledok hospodárenia

ZI – základné imanie

VI – vlastné imanie

HČ – hospodárska činnosť

FČ – finančná činnosť

MČ – mimoriadna činnosť

IFRS – International Financial Reporting Standards – Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva

Úvod

Globalizácia trhov, rýchla premenlivosť sociálnych a demografických charakteristík zákazníkov a dynamickosť externých aj interných zmien v podnikoch kladie mimoriadne nároky na manažment každého podniku. Jedným z predpokladov prežitia podniku v súčasnom neustále sa meniacom prostredí je spracovanie kvalitnej podnikovej stratégie rozvoja podniku. Určiť cieľ podniku je dlhodobý proces, ktorý je výsledkom zložitých rozhodovacích procesov. Ciele podniku sú výsledkom kompromisu medzi jednotlivými záujmovými skupinami. Vlastníci sledujú zhodnotenie svojich vkladov do podniku, teda dosahovanie zisku, ako aj dlhodobú prosperitu podniku. Zamestnanci sa sústreďujú na udržanie, prípadne zvyšovanie svojich plátov a profesionálny rast. Manažéri sledujú záujmy tak vlastníkov ako aj zamestnancov.

Súčasní manažéri potrebujú presný a včasný obraz o všetkých dôležitých procesoch a činnostiach, ktoré v podniku prebiehajú. Možnosť dostať tie pravé informácie k pravým ľuďom, v čo najkratšom čase sa stáva v súčasnosti najdôležitejším faktorom úspechu každej firmy, lebo len na základe kvalitných informácií môžu robiť kvalitné rozhodnutia. Inak tomu nie je ani pri výbere podnikových informačných systémov, ktoré sú komplexným zdrojom informácií pre vedenie každého podniku o jeho výnosoch, nákladoch, výsledku hospodárenia .

Náklady, výnosy a výsledok hospodárenia patria k najdôležitejším charakteristikám hospodárenia každého podniku, preto sú predmetom každodenného záujmu manažérov ako aj vedenia podniku. Každý podnik znížením nákladov nepriamo zvyšuje svoj zisk, ktorý je motívom podnikania a zdrojom príjmov pre majiteľov podniku. Malo by ísť o znižovanie priamych, ale aj nepriamych nákladov. Komparáciou nákladovosti medzi obdobiaми alebo porovnávaním skutočnosti s plánom zistíme celkový rozdiel, na ktorý však môže mať vplyv mnoho faktorov. Pri každom podnikateľskom rozhodnutí si treba klásť otázku, ako toto rozhodnutie ovplyvní výsledok hospodárenia. Pritom treba mať na pamäti, že výsledok hospodárenia nemusí byť len kladný, ale aj záporný čiže strata.

Na základe poznania dôležitosti a potreby sledovania nákladov a výnosov pre efektívne pôsobenie a rozvoj každého podnikateľského subjektu sme sa tejto problematike venovali v predkladanej bakalárskej práci.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

Úvodná časť bakalárskej práce je venovaná prehľadu názorov vybraných autorov k problematike nákladov, výnosov, výsledku hospodárenia, ich členeniu a sledovaniu v rámci finančného a vnútroorganizačného účtovníctva.

1.1 Vymedzenie nákladov a výnosov

Zákon o účtovníctve (2010) v § 2 ods. 4 písm. e) vymedzuje **náklad** ako zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť.

Výnos je podľa § 2 ods. 4 písm. c) **Zákona o účtovníctve (2010)** charakterizovaný ako zvýšenie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť.

Ekonomickým úžitkom sa podľa § 2 ods.4 písm. d) **Zákona o účtovníctve (2010)** rozumie možnosť priamo alebo nepriamo prispieť k toku peňažných prostriedkov a ekvivalentov peňažných prostriedkov.

Výsledkom hospodárenia sa podľa § 2 ods.4 písm. h) **Zákona o účtovníctve (2010)** rozumie ocenený výsledný efekt činnosti účtovnej jednotky dosiahnutý v účtovnom období.

HONTYOVÁ K. - LISÝ J. – MAJDÚCHOVÁ H. (2006) náklady podniku definujú ako peňažné vyjadrenie spotreby výrobných faktorov. Náklady predstavujú použitie, spotrebu výrobných faktorov na určité výkony a vznikajú v okamihu spotreby.

Výnosy podniku definujú ako peňažné sumy, ktoré podnik získal zo všetkých svojich činností za určité obdobie, a to bez ohľadu na to, či v tom to období došlo k ich úhrade. Tým sa pojem výnosy líši od pojmu príjmy. Výnosy vznikajú v okamihu vyskladnenia alebo poskytnutia služby, zatiaľ čo príjmy vznikajú až v okamihu úhrady, zaplatenia.

BIELIK P. (2008) uvádza, že **výnosy** podniku sú peňažnou čiastkou, ktorú podnik získal so všetkých svojich činností za určité účtovné obdobie bez ohľadu na to, či v tom to období došlo k ich úhrade. Výnosy sa odlišujú od príjmov, náklady od

výdajov, a zisk od cash flow. Výnosy sa realizujú v okamihu vyskladnenia tovaru alebo poskytnutia služby. Hlavnými výnosmi výrobného podniku sú tržby získané z predaja výrobkov, tovaru a poskytnutých služieb. **Náklady** podniku sú peňažné čiastky, ktoré podnik účelne vynaložil na získanie výnosov. Náklady podniku môžeme definovať ako peňažné ocenenie spotreby výrobných faktorov vynaložených podnikom na jeho výkony (výrobky a služby) a ostatné účelovo vynaložené náklady spojené s jeho činnosťou. Náklady sú syntetickým ukazovateľom kvality práce podniku, lebo iba pomocou nich možno vyčíslieť, koľko stojí realizácia určitého výkonu. Náklady podniku totiž predstavujú hodnotové vyjadrenie spotreby výrobných prostriedkov a práce.

Podľa **STRÁŽOVSKÉJ H. a i. (2005)** sú **náklady** vyjadrením spotreby finančných prostriedkov na zabezpečenie konkrétnej činnosti, predaja tovaru a služieb ako výsledku obchodného procesu.

HACHEROVÁ Ž. – LÁTEČKOVÁ A. – KOŠOVSKÁ I. (2009) konštatujú, že **náklady** podniku sú peňažným vyjadrením vynaložených ekonomických zdrojov pri uskutočňovaní výkonov. Vznikajú vytvorením finálnych výkonov (výrobkov, prác, služieb) a ich realizáciou odberateľom. **Výnosy** potom predstavujú overenie účelnosti vynaložených nákladov. Sú peňažným vyjadrením výstupov z činnosti podniku, výkonov určených na predaj, príp. na vlastnú spotrebu, ako aj oceníteľných úžitkov z iných zdrojov.

Podľa **HACHCEROVEJ Ž. – LÁTEČKOVEJ A. - KOČNERA M. (2010)** **náklady** predstavujú zníženie ekonomických úžitkov v účtovnom období vo forme úbytku aktív alebo zvýšenia pasív. Takéto typy účtovných prípadov znižujú zisk v bežnom účtovnom období, teda majú vplyv na zníženie vlastného imania.

Výnosy predstavujú zvýšenie ekonomických úžitkov v účtovnom období vo forme zvýšenia aktív alebo úbytku pasív. Takéto typy účtovných prípadov zvyšujú zisk z bežnom účtovnom období, teda majú vplyv na zvýšenie vlastného imania.

PONIŠČIAKOVÁ O. (2009) charakterizuje **náklady** ako vynaloženie podnikových ekonomických zdrojov, ako je materiál, suroviny, mzdy a podobne. Tieto sú potrebné na realizáciu podnikovej činnosti a v budúcnosti prinesú ekonomický efekt.

Výnosy charakterizuje ako realizované výkony v podobe výrobkov alebo služieb, ktoré sú ocenené zložkami vynaloženého majetku v podobe výrobných nákladov, alebo predajných cien, zahŕňajúcich a očakávaný efekt – zisk.

1.2 Členenie nákladov a výnosov

Z hľadiska požiadaviek na vyčíslenie výsledku hospodárenia podľa **MÁZIKOVEJ K. (2006)** členíme náklady a výnosy takto:

Členenie nákladov

- náklady na hospodársku činnosť – ide o náklady, ktoré súvisia s prevádzkovou činnosťou účtovnej jednotky,
- finančné náklady - ide o náklady, ktoré súvisia s finančnými operáciami, ktoré sú účtovnou jednotkou uskutočnené,
- mimoriadne náklady – ide o náklady, ktoré nesúvisia s bežnou činnosťou účtovnej jednotky, preto sa nepredpokladá, že sa nebudú opakovať často a pravidelne.

Členenie výnosov

- výnosy z hospodárskej činnosti – je to tá činnosť, na ktorú bol podnik založený a medzi tieto výnosy zaraďujeme tržby za vlastné výkony a tovar, zmeny stavu vnútroorganizačných zásob, aktiváciu a podobne,
- finančné výnosy – sú to napríklad prijaté úroky, kurzové zisky, tržby z predaja cenných papierov,
- mimoriadne výnosy – nesúvisia s bežnou činnosťou.

HONTYOVÁ K. - LISÝ J. – MAJDÚCHOVÁ H. (2006) píše, že pre potreby podnikovej evidencie a aby bolo zabezpečené dôsledné sledovanie nákladov je nutné náklady triediť. V podnikovej praxi sa stretávame s týmito kritériami členenia nákladov:

- druhové členenie nákladov,

-
- členenie nákladov podľa položiek kalkulačného vzorca,
 - členenie nákladov v závislosti od zmeny objemu produkcie.

Podľa **BIELIKA P. (2008)** pri druhovom členení nákladov ide o ich zosúladenie z hľadiska jednotlivých činiteľov vo výrobnom procese. Podľa toho člení náklady na:

- **výrobné náklady:** materiálové náklady, externé služby, mzdové a ostatné osobné náklady, ostatné výrobné náklady, dane a poplatky, odpisy, rezervy,
- **finančné náklady:** úroky, rezervy a opravné položky finančných nákladov,
- **mimoriadne náklady:** manká a škody, ostatné mimoriadne náklady,
- **daňové povinnosti:** daň z príjmov.

PATAKY J. – ŠKORECOVÁ E. – BITTEROVÁ M. (2010) uvádzajú, že druhovým členením nákladov a výnosov sa rozumie aj ich členenie **podľa účtov rámcovej účtovej osnovy**.

ŠKORECOVÁ E. (2010) člení náklady pre potreby zostavovania kalkulácií na :

- **priame** – možno ich priamo priradiť k jednému druhu výkonu – k celému množstvu alebo ku konkrétnej jednotke,
- **nepriame** – týkajú sa viacerých druhov výkonov, na jeden druh výkonu ich treba rozpočítať.

TUMPACH M. (2008) píše, že rozlišovanie priamych a nepriamych nákladov je základom pre **ocenenie zásob vlastnej výroby**, ako aj **dlhodobých aktív** vytvorených samotným podnikom.

FOLTÍNOVÁ A. a i. (2007) členia náklady podľa ich reakcie na zmenu objemu výkonov do nasledovných skupín:

- **variabilné náklady** – proporcionálne, neproporcionálne,
- **fixné náklady**.

Základom tohto členenia sú dve základné skupiny nákladov: náklady, ktoré sa v závislosti na objeme výkonov menia, označované ako variabilné, a tzv. náklady fixné,

ktoré zostávajú nemenné aj pri zmenách v určitom intervale produkovaných výkonov či využití kapacity.

Členenie nákladov **podľa miesta vzniku** je podľa **PONIŠČIAKOVEJ O. (2006)** priamo závislé od toho, ako sa člení samotný podnik podľa charakteru jednotlivých činností. Zvyčajne ide minimálne o smerovanie nákladov do jednotlivých útvarov či oddelení podľa:

- druhu podnikových aktivít priamo spojených s realizáciou výkonov,
- druhu aktivít zabezpečujúcich podmienky pre realizáciu výkonov,
- aktivít orientovaných na riadenie podniku.

Jednotlivé vnútro podnikové útvary sú navzájom prepojené pomocou vnútro podnikových výkonov, ktoré vznikajú tzv. odovzdávajúcemu útvaru. Odoberajúcemu útvaru pritom vznikajú vnútro podnikové náklady.

Z hľadiska rozhodovania podniku o tom, koľko výrobkov by mal vyrábať, je podľa **RAJČÁNIOVEJ M. (2007)** dôležité členenie nákladov na :

- **celkové náklady** - súčet fixných a variabilných nákladov, predstavuje peňažné výdavky na potrebné na výrobu príslušného objemu produkcie,
- **marginálne náklady** – dodatočný náklad, ktorý vznikne výrobou o jednu jednotku produkcie viac, nazývame ho aj hraničný náklad,
- **priemerné náklady** – výška nákladov pripadajúca na jednu jednotku produkcie, alebo aj celkový náklad podelený počtom vyrobených výrobkov.

Podľa **STRÁŽOVSKÉJ H. a kol. (2005)** náklady možno členiť taktiež **v závislosti od potrieb a cieľov:**

- **podľa miesta vzniku v obchodnom procese:**
 - náklady na hlavnú činnosť,
 - náklady na vedľajšiu činnosť,
 - náklady na pomocnú činnosť,
 - náklady na správu,
- **podľa povahy obchodnej činnosti:**
 - náklady vo veľkoobchode,

-
- náklady v maloobchode,
 - **podľa územného hľadiska,**
 - **podľa sortimentného hľadiska:**
 - náklady potravinárskeho obchodu,
 - náklady odevného obchodu a iné,
 - **podľa kalkulačného členenia:**
 - náklady z hľadiska priraditeľnosti k výkonu,
 - priame náklady na jednotku produkcie,
 - nepriame náklady.

Výnosy podľa vzniku členia **PATAKY J. – HACHEROVÁ Ž. – KOČNER M. (2008)** na:

- **prvotné (externé) výnosy** – vznikajú ku dňu predaja majetku, prác a služieb,
- **druhotné (interné) výnosy** – viažu sa k fáze rozpracovania a finalizácie zásob vlastnej výroby, ako aj interné výnosy z aktivácie – odovzdania majetku a podnikových služieb pre vlastné potreby podniku.

TEPLICKÁ K. (2010) člení náklady, ktoré musíme zohľadniť **pri tvorbe motivačného programu** na tieto skupiny:

- mzdové náklady – mzdové príplatky, príspevky, odmeny, prémie, odchodné, odstupné,
- sociálne náklady – stravovanie, ubytovanie, regenerácia, rekreácia,
- náklady na reprezentáciu – podnikové akcie,
- náklady na vzdelávanie – vzdelávanie, kurzy, školenia, semináre, konferencie,
- náklady na materiál – vybavenie pracoviska, kancelárske potreby,
- odpisy – odpisy strojov a zariadení, počítačov,
- náklady na služby – poradenské, psychologické, telefónne, poštové.

1.3 Účtovanie nákladov a výnosov

Náklady a výnosy sa podľa **MÁZIKOVEJ K. (2006)** účtujú:

-
- v tom období, v ktorom vznikli, bez ohľadu na deň ich úhrady, prípadne iného vyrovnania – aktuálny princíp,
 - narastajúcim spôsobom od začiatku účtovného obdobia do konca účtovného obdobia,
 - konečný stav účtov nákladov a výnosov pri uzavretí účtovných kníh sa účtuje na účet 710 - Účet ziskov a strát,
 - časovo rozlíšené, teda len tie, ktoré vecne a časovo súvisia s daným obdobím. Na účtovanie časového rozlíšenia je dôležité splnenie troch podmienok:
 - účel, t.j. vecné vymedzenie,
 - výška peňažnej sumy, ktorá má byť zaúčtovaná,
 - obdobie, na ktoré sa príslušná suma vzťahuje.

V súvislosti s časovým rozlíšením nákladov a výnosov treba odlišovať pojmy náklady a výdavky, výnosy a príjmy.

Náklady prvotné a vo vybraných prípadoch aj druhotné náklady podľa **ŠTROFEKA A. - BOROVSKEHO J. (2005)** účtuje účtovná jednotka na účtoch účtovej triedy 5 - Náklady. Účty účtovej triedy 5 majú výsledkový charakter, teda účtovanie na účtoch nákladov sa prejaví na zmene hospodárskeho výsledku. Triedenie účtov je koncipované tak, aby bolo prostredníctvom výkazu ziskov a strát zistiť veľkosť marže (rozdielu medzi predajnou a obstarávacou cenou) predaného tovaru. Číselné označenia účtov sú volené tak, aby vytvorili dvojice účtov medzi účtami účtovej triedy 5 a účtovej triedy 6 - Výnosy.

Výnosy sa podľa **HACHEROVEJ Ž. – LÁTEČKOVEJ A. – KOŠOVSKÉJ I. (2009)** účtujú v účtovej triede 6 – Výnosy. Účtovná jednotka o nich účtuje v tom období v ktorom vznikli, čiže s ktorým vecne aj časovo súvisia. Výnosy sa účtujú narastajúcim spôsobom od začiatku účtovného obdobia. Pri ich účtovaní platí zásada o zákaze kompenzácie nákladov a výnosov. Podstatou je, že účtovná jednotka musí účtovať samostatne náklady a výnosy a to aj v prípade, že sa vzťahujú na tú istú transakciu.

1.4 Náklady a kalkulácie

ŠKORECOVÁ E. (2010) píše, že **kalkulácie sú základným nástrojom pre riadenie hospodárnosti a efektívnosti výkonov**. Iba na základe zostavených kalkulácií môže účtovná jednotka poznať, či výrobné náklady výkonu sú vyššie alebo nižšie ako trhovú cenu. Pomocou kalkulácií je teda možné poznať, ktoré výkony sú pre podnik ziskové a ktoré sú stratové - neefektívne. Pri neefektívnych výkonoch sa dá prostredníctvom kalkulácií - rozboru jednotlivých nákladových položiek - racionalizovať výroba a znižovať jednotlivé druhy nákladov.

FIBÍROVÁ J. (2008) upozorňuje, že systematické rozpoznanie vzťahu nákladov a výkonov, činností, ktoré tieto náklady zabezpečujú, je základom nielen pre členenie nákladov v manažérskom účtovníctve, ale ja pre prepojenie účtovných informácií s kalkuláciami a rozpočtami. **Pomocou kalkulácií ako základných nástrojov riadenia nákladov**, rozpočtov stredísk a vnútro podnikových cien, by mali byť stanovené nielen ciele a úlohy vo vývoji nákladov ale v controllingu by sa mal systematicky vyhodnocovať skutočný vývoj (úspora alebo prekročenie) nákladov.

FOLTÍNOVÁ A. a i. (2007) uvádzajú, že kalkulácie v obchodnom podniku sú v podstatnej miere založené na prirážkach a odporúčajú túto **základnú schému prirážkovej kalkulácie** v obchodnom podniku:

Cena tovaru od predajcu
+ náklady spojené s obstaraním tovaru
= obstarávacia cena tovaru
+ prevádzkové náklady obchodu (priame aj nepriame)
= vlastné náklady tovaru
+ zisk
= cena tovaru netto
+ DPH
= cena tovaru brutto.

KRIŠTOFÍK P. – SAXUNOVÁ D. – ŠURANOVÁ Z. (2009) uvádzajú, že tvorba kalkulačného systému vychádza z princípov analýzy nákladov a úžitkov. Táto analýza je v pozadí rozhodovacieho procesu, pretože každé rozhodnutie je dobré len vtedy, ak úžitky, ktoré prinesie sú väčšie ako náklady, ktoré vyvolá. Podnik by mal kalkulačný systém prispôbiť existujúcim podnikovým procesom a nie procesy prispôbiť kalkulačnému systému.

1.5 Náklady v období globalizácie a finančnej krízy

Podľa **KRIŠTOFÍKA P. (2009)** skúsenosti ukazujú, že množstvo podnikov práve dôkladným sledovaním a riadením nákladov udržalo alebo dokonca zlepšilo svoju ziskovosť, či zabezpečilo prežitie podniku v kríze. Na druhej strane by sa tiež našlo veľa podnikov, v ktorých nedostatočná pozornosť venovaná manažmentu nákladov alebo nesprávny prístup k nim vyvolala problémy vo finančnej a prevádzkovej oblasti podniku.

KOŠTURIAK J. (2008) píše, kríza núti ľudí uskromniť sa, nabáda na spoluprácu a motivuje k hľadaniu netradičných riešení. Ak chcú podniky krízu prekonať alebo počas nej v lepšom prípade „vyrásť“ nestačí, aby automaticky znižovali počet pracovníkov a tak znižovali náklady. Mali by hlavne investovať do svojej budúcnosti. Lepšie ako ľudí prepúšťať je sústrediť sa na kľúčové priority firmy, ktoré jej zaistia prežitie a nenarušia základy celej organizácie. Môže ísť o optimalizáciu procesov, odstraňovanie plytvania a zbytočných nákladov.

FIBÍROVÁ J. (2008) uvádza, že hospodárnosť možno ovplyvniť dvoma základnými spôsobmi: úspornosťou a výťažnosťou.

Úspornosť nákladov sa prejavuje znížením celkovej výšky nákladov vynaložených na konkrétny objem a štruktúru výkonov. Úspornosť možno dosiahnuť nielen pri nákladoch, ktorých vynakladanie je bezprostredne spojené s každým konkrétnym výkonom, teda pri variabilných nákladoch, ale aj pri nákladoch, ktoré zabezpečujú podmienky pre činnosť v konkrétnom období, to znamená pri fixných nákladoch.

Výťažnosť je výsledkom zvyšovania objemu vytvorených výkonov pri vynaložení rovnakých nákladov v konkrétnom období (rok, mesiac, deň). Tieto fixné náklady

zabezpečujú podmienky pre určitý objem činností v danom období a v rámci tohto objemu môžu byť viac či menej využiteľné. Ide teda o meranie rozdielneho využitia fixných nákladov, ktoré sa reálne prejavuje znižovaním priemerných nákladov výkonu.

POPESKO B. (2009) upozorňuje, že s akoukoľvek snahou o **znižovanie nákladov** je spojené jedno významné riziko. Znižovanie nákladov môže mať za následok tiež **zníženie hodnoty a kvality výkonu**, teda výrobu alebo služby.

BROŽEK T. (2009) konštatuje, že v období hospodárskej krízy dochádza k **znižovaniu nákladov**, ktoré sa priamo dotýkajú zamestnancov a to v oblasti benefitov, ako sú príspevky na dôchodkové poistenie, životné poistenie, zdravotné a relaxačné pobyty, príspevky na dovolenky, športové aktivity, kultúrne programy a podobené.

2 Cieľ práce

Cieľ predkladanej bakalárskej práce vychádza z poznania, že základnou podmienkou pre úspešné rozhodovanie v procese riadenia každého podnikateľského subjektu je zabezpečenie dostatočných a kvalitných informácií o nákladoch, výnosoch a celkovej hospodárnosti podniku, ktoré sú predmetom každodenného záujmu manažérov. Potrebné informácie získavame najmä z finančného, nákladového a manažérskeho účtovníctva a tiež využívaním kvalitných podnikových informačných systémov.

Jedným z predpokladov prežitia podniku v súčasnom neustále sa meniacom prostredí je spracovanie kvalitnej podnikovej stratégie rozvoja podniku. Určiť cieľ podniku je dlhodobý proces, ktorý je výsledkom zložitých rozhodovacích procesov. Ciele podniku sú výsledkom kompromisu medzi jednotlivými záujmovými skupinami. Vlastníci sledujú zhodnotenie svojich vkladov do podniku, teda dosahovanie zisku, ako aj dlhodobú prosperitu podniku. Zamestnanci sa sústreďujú na udržanie, prípadne zvyšovanie svojich plátov a profesionálny rast. Manažéri sledujú záujmy tak vlastníkov ako aj zamestnancov.

Hlavným cieľom našej bakalárskej práce bola analýza sledovania nákladov a výnosov v nami zvolenom podnikateľskom subjekte - MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. Pre splnenie hlavného cieľa sme si vytýčili nasledovné **čiasťkové ciele**:

- skúmanie riešenej problematiky z oblasti sledovania nákladov a výnosov na základe poznatkov získaných z aktuálne publikovaných zdrojov domácej i zahraničnej literatúry,
- vypracovanie charakteristiky podnikateľského subjektu na základe podkladov získaných z MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o.,
- usporiadanie získaných údajov o nákladoch a výnosoch do tabuliek a časových radov, následné vypočítanie indexov a vybraných ukazovateľov efektívnosti podnikateľskej činnosti,
- analýza spôsobu sledovania nákladov a výnosov,
- formulácia návrhov a odporúčaní na zdokonalenie sledovania nákladov a výnosov v sledovanom podniku.

3 Metodika práce

Objektom skúmania spôsobu sledovania nákladov a výnosov bola spoločnosť s ručením obmedzeným sídliaca v Lučenci, ktorá sa zaoberá distribúciou tlače, tabakových výrobkov a trafikového tovaru pre maloobchodateľov (veľkoobchodná činnosť) a taktiež prevádzkuje vlastnú sieť maloobchodných prevádzok - novinových stánkov a trafik v priestoroch obchodných reťazcov.

Podkladovým materiálom pre spracovanie hlavnej časti bakalárskej práce boli interné informácie, písomné materiály, účtovné doklady a výkazy poskytnuté sledovaným podnikom, predovšetkým hlavná kniha, účtovná závierka pozostávajúca zo súvahy, výkazu ziskov a strát, poznámok a výročnej správy.

K dosiahnutiu stanovených cieľov práce sme ako základnú metódu použili **analyticko-syntetickú metódu**. Za podporné metódy sme si zvolili:

- metódu selekcie,
- metódu komparácie,
- metódu hodnotenia
- matematicko-štatistické metódy
- metódu finančnej analýzy
- metódu grafickej a tabuľkovej prezentácie

V kapitole **Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky** prinášame myšlienky vybraných domácich a zahraničných autorov z aktuálne publikovaných prác s problematikou nákladov, výnosov, podnikového hospodárstva, účtovnej legislatívy, kalkulácie nákladov a taktiež problematikou riešenia súčasnej finančnej a hospodárskej krízy. Túto kapitolu sme podľa uvedených tém rozčlenili na päť častí. Pri zostavovaní tejto kapitoly sme použili metódu analýzy obsahu preštudovaných literárnych zdrojov, metódu selekcie a komparácie.

Jadro bakalárskej práce tvorí kapitola **4 Vlastná práca**, ktorá je rozčlenená do štyroch podkapitol.

Podkapitola 4.1 Charakteristika skúmaného podnikateľského subjektu obsahuje základnú charakteristiku analyzovanej s.r.o., ktorá nám poskytla informácie potrebné pre vypracovanie bakalárskej práce. V tejto podkapitole sa uvádzame vznik

a vývoj spoločnosti, predmet podnikateľskej činnosti, organizačnú štruktúrou spoločnosti a trhovú podiel spoločnosti na regionálnom trhu.

Pri zostavovaní tejto podkapitoly sme využili metódu analýzy, selekcie, komparácie a metódu pomerových ukazovateľov a indexov.

Podkapitola 4.2 Základné ukazovatele podnikateľskej činnosti zahŕňa analýzu ukazovateľov hospodárenia získaných z výkazu ziskov a strát a súvahy, ktoré sme zoskupili do tabuliek, ktoré nám umožňujú porovnávať vývoj za roky 2007, 2008 a 2009 v chronologickom slede.

V tejto časti sme využili metódu zoskupovania do časových radov, metódu pomerových ukazovateľov a indexov, metódy selekcie, komparácie, grafického a tabuľkového zobrazenia a metódu finančnej analýzy. Pri posudzovaní rentability sledovaného podnikateľského subjektu sme sa zamerali na výpočet rentability a pri výpočte jednotlivých ukazovateľov sme vychádzali z nasledovných vzťahov:

$$\text{Rentabilita celkového kapitálu} = \frac{\text{ČVH za účtovné obdobie}}{\text{Celkový kapitál}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rentabilita vlastného kapitálu} = \frac{\text{ČVH za účtovné obdobie}}{\text{Vlastný kapitál}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rentabilita nákladov} = \frac{\text{ČVH za účtovné obdobie}}{\text{Náklad}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rentabilita výnosov} = \frac{\text{ČVH za účtovné obdobie}}{\text{Výnos}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Rentabilita tržieb} = \frac{\text{ČVH za účtovné obdobie}}{\text{Tržba}} \times 100 (\%)$$

$$\text{Nákladovosť výnosov} = \frac{\text{Náklad}}{\text{Výnos}} \times 100 (\%)$$

V podkapitole 4.3 Spôsob sledovania nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte sme sa venovali analýze spôsobu sledovania nákladov a výnosov ako aj rôznym hľadiskám ich sledovania.

Pri spracovaní tejto podkapitoly sme použili analytickú metódu , metódu selekcia ako aj vlastné poznatky a skúsenosti.

V **Závere** bakalárskej práce zhodnotili výsledky našej analýzy, definovali silné a slabé stránky skúmanej s.r.o. a uviedli naše návrhy a odporúčania na zdokonalenie sledovania informácií o výnosoch a nákladoch podnikateľského subjektu.

Pri zostavovaní tejto kapitoly sme syntetizovali teoretické poznatky získané štúdiom ekonomickej literatúry, odborných periodík, účtovných a daňových predpisov, materiálov poskytnutých podnikom ako aj praktické skúsenosti získané analýzou sledovania nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte.

Všetky materiály a výsledky obsiahnuté v tejto bakalárskej práci sme odovzdali vedeniu firmy MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o.

4 Vlastná práca

4.1 Charakteristika skúmaného podnikateľského subjektu

4.1.1 Vznik a vývoj spoločnosti

Obchodná spoločnosť MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. so sídlom v Lučenci, Haličská 76 bola založená spoločenskou zmluvou dňa 26.07.1994. Dátum vzniku podľa obchodného registra je 13.10.1994. Firma prechádzala prirodzeným progresívnym vývojom až po súčasnosť.

V čase jej vzniku mala plniť úlohu regionálnej distribučnej centrály v okresoch Lučenec, Veľký Krtíš a Rimavská Sobota. V ďalších rokoch začala spoločnosť prevádzkovať niekoľko vlastných maloobchodných prevádzok – novinových stánkov v meste Lučenec a Filákov. V roku 2000 prevzala po PNS v konkurze hustú sieť novinových stánkov, z ktorých však mnohé boli nerentabilné. Niektoré z nich ponúkla do prenájmu drobným živnostníkom, iné úplne zrušila. Dnes má spoločnosť 45 vlastných maloobchodných prevádzok. Svoju činnosť uskutočňujú v okresoch: Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca, Veľký Krtíš, sčasti zasahuje aj do okresov Zvolen a Levice (Dudince a Šahy). V uvedených regiónoch zabezpečuje dennú distribúciu tlače, dodávku tabakových výrobkov a doplnkového sortimentu v obchodnej sieti vlastných odberných miest, externých odberných miest, v sieti obchodných reťazcov a čerpacích staníc.

4.1.2 Predmet podnikateľskej činnosti

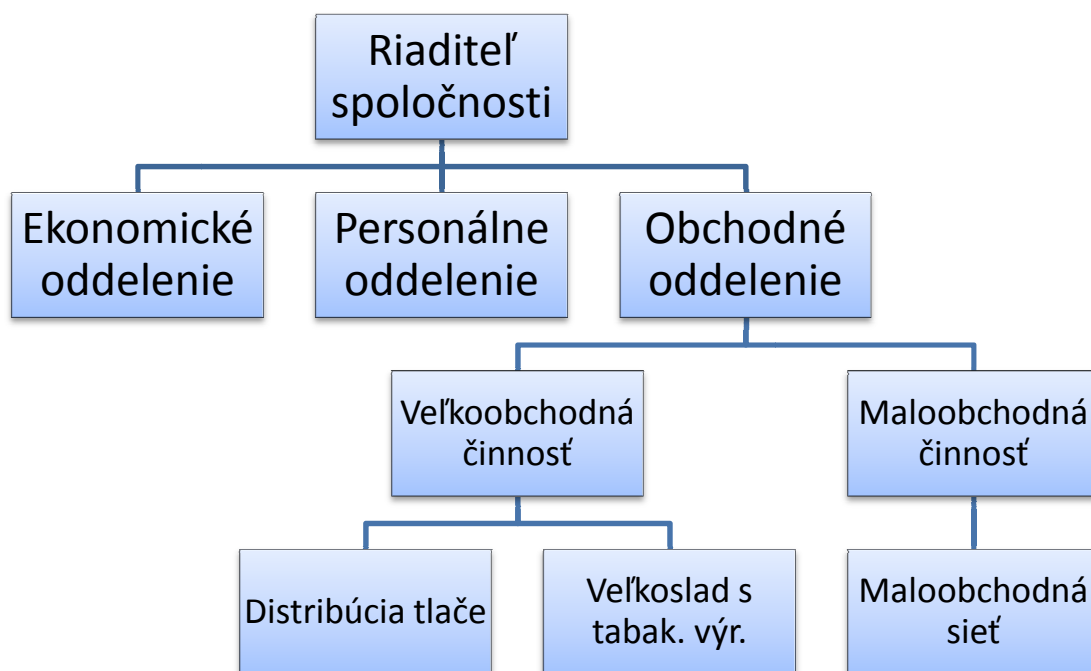
MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. má v Obchodnom registri podľa výpisu z okresného súdu Banská Bystrica sú zapísané nasledovné činnosti podnikania:

- maloobchodná činnosť v rozsahu voľnej živnosti,
- veľkoobchodná činnosť v rozsahu voľnej živnosti,
- sprostredkovanie , predaj a distribúcia periodickej a neperiodickej tlače,
- nákup a predaj tabakových výrobkov,
- nákup a predaj doplnkového sortimentu vhodného pre stánkový predaj v rozsahu voľnej živnosti.

4.1.3 Riadiace orgány a organizačná štruktúra spoločnosti

Na čele obchodnej spoločnosti je konateľ a riaditeľ spoločnosti, ktorému vyplývajú všetky právomoci a povinnosti z Obchodného zákonníka. Riadenie spoločnosti sa uskutočňuje prostredníctvom odborných útvarov – oddelení, ktoré priamo patria pod riadenie konateľa – riaditeľa spoločnosti. Počet zamestnancov na všetkých oddeleniach k 31.12.2009 bol 124, z toho počet riadiacich pracovníkov 4 .

Organizačno-riadiaca štruktúra skúmanej s.r.o. je znázornená prostredníctvom obrázku 1.

Obrázok 1: Organizačno-riadiaca štruktúra spoločnosti

Ekonomické oddelenie zabezpečuje ekonomickú a finančnú činnosť. Spracováva všetky účtovné doklady podľa zákona o účtovníctve, opatrení MF SR, zákona o dani z príjmov a zákona o dani z pridanej hodnoty.

Obchodnú činnosť spoločnosti riadi obchodné oddelenie .

Veľkoobchodná činnosť je organizačne rozdelená na distribúciu tlače a veľkoobchodný sklad s tabakovými výrobkami.

Distribúcia tlače zabezpečuje:

- distribúciu a následnú fakturáciu tlače pre 144 externých odberateľov,
- distribúciu na 45 vlastných maloobchodných prevádzok ,
- distribúciu na 55 prevádzok obchodných reťazcov,
- celkovo zásobuje 244 odberných miest rozvozom podľa určených trás, spracováva a odosiela remitendu tlače.

Veľkoobchodný sklad s tabakovými výrobkami zabezpečuje:

- predaj cigariet, fajčiarskeho tovaru a doplnkového sortimentu pre externých odberateľov
- zásobovanie vlastnej maloobchodnej siete,
- veľkoobchodný predaj v regióne je navyše zabezpečený prostredníctvom troch pojazdných predajní spoločnosti.

Maloobchodná činnosť je za zabezpečená cez vlastnú obchodnú sieť trafik a novinových stánkov v počte 45 (v roku 2008 ich bolo 43). Spoločnosť v roku 2009 otvorila tri nové novinové stánky, ktoré získala odkúpením od externých odberateľov. Jednu prevádzku spustila v obchodnom reťazci v Revúcej. V roku 2009 došlo k uzavretiu dvoch nerentabilných maloobchodných prevádzok. V mesiaci apríl 2009 sa začalo s predajom cez čiarové kódy a s prechodom evidencie obehu dokladov v maloobchode na systém EDOS, kedy bola spustená skúšobne jedna maloobchodná prevádzka. Po ukončení skúšobnej prevádzky sa začalo s postupným nábehom ďalších novinových stánkov na tento systém .

Spracovanie dokladov na všetkých úsekoch zabezpečujeme prostredníctvom podnikového informačného systému DATALOCK SPIN spoločnosti ASSECO SOLUTIONS (DATALOCK), ktorý umožňuje kompletne prepojenie všetkých úsekov ako aj prenos údajov z distribučného programu (distribúcia tlače).

4.1.4 Trhový podiel spoločnosti na regionálnom trhu

Vo vývoji podielu na regionálnom trhu v počte predajných bodov zásobovaných tlačou (tabuľka 1) sme v roku 2009 sme zaznamenali:

- nárast v počte maloobchodných prevádzok v obchodných reťazcoch oproti roku 2008 o 5 predajných bodov, čo tvorí 10 % nárast, rovnaký nárast sme zaznamenali aj v porovnaní s rokom 2007,

- pokles v počte maloobchodných prevádzok zásobovaných spoločnosťou MEDIAPRESS oproti roku 2008 o 11, čo tvorí 5,5 % pokles, pokles v počte prevádzok zásobovaných spoločnosťou MEDIAPRESS oproti roku 2007 o 19, čo tvorí 9,1 % pokles.

Tabuľka 1: Vývoj podielu na regionálnom trhu v počte predajných bodov

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Obchodné reťazce	50	50	55	5	5	1,10	1,10
MEDIAPRESS	208	200	189	-11	-19	0,95	0,91
Spolu	258	250	244	-6	-14	0,98	0,95

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Vo vývoji obratu z predaja tlače v obchodných reťazcoch a v predajných bodoch zásobovaných spoločnosťou MEDIAPRESS LUČENEC (tabuľka 2) sme v roku 2009 zaznamenali:

- pokles v obrate obchodných reťazcov oproti roku 2008 o 65 393 €, čo tvorí 6 % pokles, nárast v obrate obchodných reťazcov oproti roku 2007 o 33 760 €, čo tvorí 3 % nárast,

- pokles v obrate MEDIAPRESS LUČENEC oproti roku 2008 o 554 673 €, čo tvorí 17 % pokles, pokles v obrate MEDIAPRESS LUČENEC oproti roku 2007 o 33 463 €, čo tvorí 11 % pokles.

Tabuľka 2: Vývoj podielu na regionálnom trhu podľa výšky obratu

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Obchodné reťazce	1 020 223	1 119 376	1 053 982	-65 394	33 759	0,94	1,03
MEDIAPRESS	2 978 984	3 200 194	2 645 521	-554 673	-333 463	0,83	0,89
Spolu	3 999 207	4 319 570	3 699 503	-620 067	-299 704	0,86	0,93

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Trhový podiel spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC na regionálnom trhu na celkovom objeme predaja tlače v regióne (tabuľka 3) v roku 2009 dosiahol 71,5 %, v roku 2008 to bolo 74,1 % a v roku 2007 ešte 74,5 %.

Tabuľka 3: Trhový podiel spoločnosti MEDIAPRESS

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Štruktúra		
	2007	2008	2009	% 2007	% 2008	% 2009
Obchodné reťazce	1 020 223	1 119 376	1 053 982	25,5	25,9	28,5
MEDIAPRESS	2 978 984	3 200 194	2 645 521	74,5	74,1	71,5
Spolu	3 999 207	4 319 570	3 699 503	100	100	100

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Z uvedených ukazovateľov vyplýva, že obraty v obchodných reťazcoch majú rastúcu tendenciu a v malých predajných bodoch (novinových stánkoch) naopak klesajúcu tendenciu. Toto je spôsobené presunom kúpnej sily z ulíc miest do nákupných centier.

4.2 Hlavné ukazovatele podnikateľskej činnosti

4.2.1 Analýza ukazovateľov výkazu ziskov a strát

Výkaz ziskov a strát predstavuje účtovný výkaz, v ktorom sú evidované náklady, výnosy a výsledok hospodárenia za účtovné obdobie v peňažnom vyjadrení tak, aby bolo zrejmé ako vznikol výsledok hospodárenia. Výnosy na náklady sa členia do troch oblastí - hospodárskej, finančnej a mimoriadnej.

Prehľad a vývoj nákladov spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC spol. s r.o. počas sledovaného obdobia prináša tabuľka č.4.

Tabuľka 4: Štruktúra a vývoj nákladov v €

Nákladové položky	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Náklady vynaložené na obstaranie predaného tovaru	12 192 823	13 157 505	13 007 731	-149 774	814 908	0,99	1,07
Spotreba materiálu, energie a ostatných nesklad.dodávok	96 528	111 532	83 864	-27 668	-12 664	0,75	0,87
Služby	278 464	303 392	297 874	-5 518	19 410	0,98	1,07
Osobné náklady	805 915	895 937	908 852	12 915	102 937	1,01	1,13
Dane a poplatky	2 390	5 178	6 533	1 355	4 143	1,26	2,73
Odpisy a opravné položky k majetku	25 460	29 476	33 889	4 413	8 429	1,15	1,33
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek	0	0	63	63	63	-	-
Ostatné náklady na hospodársku činnosť	39 567	27 252	31 772	4 520	-7 795	1,17	0,80
Náklady na hospodársku činnosť	13 441 147	14 530 272	14 370 578	-159 694	929 431	0,99	1,07
Nákladové úroky	3 120	2 224	1 953	-271	-1 167	0,88	0,63
Kurzové straty	0	0	1	1	1	-	-
Ostatné náklady na finančnú činnosť	9 593	4 548	2 766	-1 782	-6 827	0,61	0,29
Náklady na finančnú činnosť	12 713	6 772	4 720	-2 052	-7 993	0,70	0,22
Mimoriadne náklady	0	0	0	0	0	-	-
NÁKLADY CELKOM	13 453 860	14 537 044	14 375 298	-161 746	921 438	0,99	1,07

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

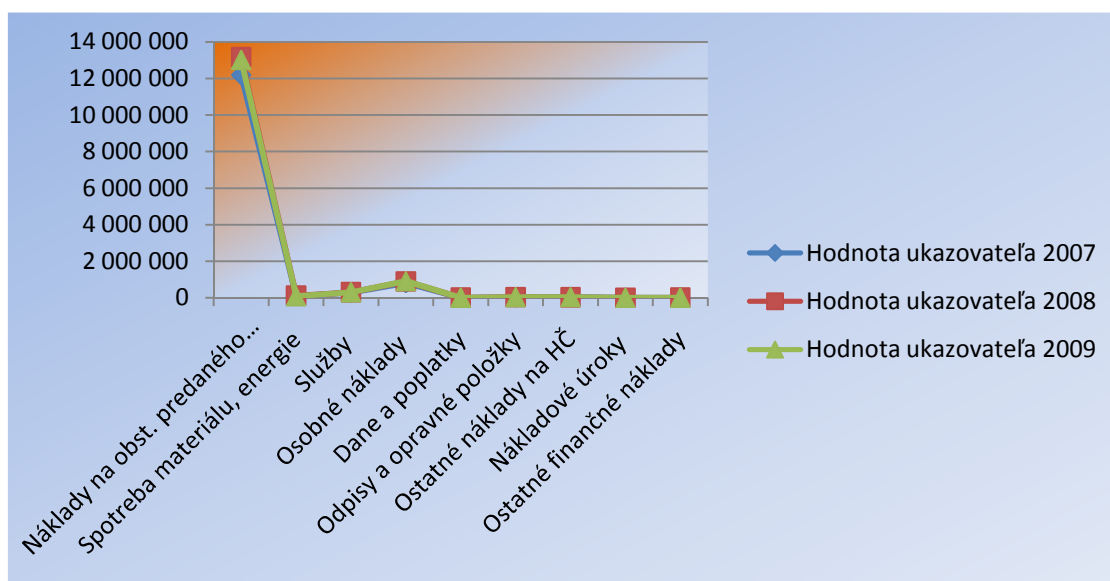
Celkové náklady sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi nezmenili, oproti roku 2008 to bol pokles o 1% a oproti roku 2007 zas nárast o 7%.

Náklady na hospodársku činnosť predstavujú najväčší podiel na nákladoch spoločnosti. Ich vývoj korešponduje s vývojom celkových nákladov v sledovaných obdobiach. V nákladoch vynaložených na obstaranie tovaru sme hodnotovo zaznamenali pokles voči roku 2008 o 149 774 €, čo však predstavuje len 1% pokles a súvisí to s 1% poklesom výnosov z predaného tovaru. V porovnaní s rokom 2007 sme zaznamenali nárast nákladov hodnotovo o 814 908 €, čo predstavuje len 7% nárast. Náklady na služby sa podarilo voči roku 2008 znížiť, tempo rastu osobných nákladov sa podarilo voči roku 2008 udržať na hranici 1% a voči roku 2007 na hranici 13%. V položke ostatné náklady sme v porovnaní s rokom 2008 zaznamenali nárast o 17%, ale voči roku 2007 pokles o 20%.

Náklady na finančnú činnosť sú tvorené nákladovými úrokmi a ostatnými nákladmi na finančnú činnosť. V porovnaní a rokom 2008 sme zaznamenali ich pokles vo výške 30% a v porovnaní s rokom 2007 dokonca pokles vo výške 78 %. Nákladové úroky sa spoločnosti podarilo znížiť vďaka uvážlivému čerpaniu kontokorentného úveru. V porovnaní s rokom 2008 predstavuje toto zníženie 12 % a v porovnaní s rokom 2007 až 37 %. Ostatné náklady na hospodársku činnosť predstavujú bankové poplatky za vedenie bankových účtov, poplatky za vklady v hotovosti, za vklady mincí ako aj poplatky za využívanie elektronického bankovníctva. V tejto oblasti sa podarilo vďaka jednaniam na úrovni divízie, do ktorej spoločnosť parí, dohodnúť s bankou výhodnejšie zmluvné podmienky čo sa týka poplatkov. Táto úspora sa prejavila v porovnaní s rokom 2008 v 39 % poklese poplatkov a v porovnaní s rokom 2007 to bol až 71 % pokles.

Mimoriadne náklady počas sledovaného obdobia spoločnosť nevykázala.

Vývoj nákladov za sledované obdobie prináša graf 1.

Graf 1: Vývoj nákladov za sledované obdobie

Prehľad a vývoj výnosov spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC spol. s r.o. počas sledovaného obdobia 2007-2009 prináša tabuľka č.5.

Tabuľka 5: Štruktúra a vývoj výnosov v €

Výnosové položky	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Tržby z predaja tovaru	13 227 478	14 233 552	14 041 547	-192 005	814 069	0,99	1,06
Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	287 459	364 038	343 494	-20 544	56 035	0,94	1,19
Tržby z predaja DM a mat.	26 953	25 625	20 550	-5 075	-6 403	0,80	0,76
Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti	7 734	12 049	16 015	3 966	8 281	1,33	2,07
Výnosy z hospodárskej činnosti	13 549 624	14 635 264	14 421 606	-213 658	871 982	0,99	1,06
Výnosové úroky	100	100	55	-45	-45	0,55	0,55
Ostatné výnosy z finančnej činnosti	0	0	26	26	26	-	-
Výnosy z finančnej činnosti	100	100	81	-19	-19	0,81	0,81
Výnosy z mimoriadnej činnosti	-	-	-	-	-	-	-
VÝNOSY SPOLU	27 099 348	29 270 628	28 843 293	-427 335	1 743 945	0,99	1,06

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Pri hodnotení celkových výnosov za sledované obdobie môžeme konštatovať, že v roku 2009 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k 1 % poklesu a v porovnaní s rokom 2007 k 6 % nárastu.

Na *výnosoch z hospodárskej činnosti* sa v najväčšej miere podieľajú tržby z predaja tovaru. Ich vývoj korešponduje s vývojom celkových výnosov, teda v roku 2009 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k 1 % poklesu a v porovnaní s rokom 2007 k 6% nárastu. Podobný vývoj je aj vo výnosoch z predaja služieb, ktoré sú viazané na objem predaného tovaru. K výraznejšiemu poklesu došlo v tržbách z predaja materiálu, kde sme v porovnaní s rokom 2008 zaznamenali 20 % pokles a v porovnaní s rokom 2007 až 24 % pokles. Objemovo sa však predaj neznížil, pokles bol spôsobený výrazným prepadom výkupných cien zberového papiera v roku 2009.

Na *výnosoch z finančnej činnosti* sa podieľajú výnosové úroky a ostatné výnosy z finančnej činnosti. Spoločnosť neúčtuje v zahraničnej mene, takže neeviduje ani kurzové zisky.

Výnosy z mimoriadnej činnosti počas sledovaného obdobia taktiež nevznikli.

Analýzy výnosov z predaja tovaru podľa hlavných tovarových skupín nám prináša tabuľka č.6.

Tabuľka 6: Analýza výnosov podľa hlavných tovarových skupín

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Cigarety a DT	10 248 459	11 033 342	11 396 026	362 684	1 147 567	1,033	1,112
Tlač	2 978 984	3 200 194	2 645 521	-554 673	-333 463	0,827	0,888
Spolu	13 227 443	14 233 536	14 041 547	-191 989	814 104	0,987	1,062

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

V roku 2009 sme v tržbách z predaja tovaru zaznamenali nárast v predaji cigariet a doplnkového tovaru oproti roku 2008 o 362 684 €, čo tvorí 3,3 % nárast. Oproti roku 2007 nárast v predaji cigariet a doplnkového tovaru o 1 147 567 €, čo tvorí 11,2 % nárast. V predaji tlače sme oproti roku 2008 zaznamenali pokles o 554 673 €, čo

tvorí 17,3 % pokles. V porovnaní s rokom 2007 došlo k poklesu v predaji tlače o 33 463 €, čo tvorí 11,2 % pokles.

Celkovo sme vo vývoji tržieb za tovar zaznamenali pokles voči roku 2008 o 191 989 €, čo tvorí medziročný pokles o 1,3 %. Voči roku 2007 sme celkovo zaznamenali nárast tržieb o 814 104 €, čo tvorí medziročný nárast o 6,2 %.

Na základe uvedeného vývoja by sa dalo konštatovať, že i napriek hospodárskej kríze, ktorá má vplyv na znižovanie výdavkov domácností tento trend nezasiahol obchod s tabakovými výrobkami, avšak výraznejšie zasiahol práve oblasť obchodu s tlačenými periodikami, na čom môže mať mimo hospodárskej krízy svoj podiel aj väčšia dostupnosť internetu a teda možnosť získavania informácií aj z iných zdrojov.

4.2.2 Analýza ukazovateľov súvahy

Súvaha je účtovný výkaz, ktorý poskytuje informácie o majetku podniku, jeho členení a o jeho zdrojoch krytia. Zdroje krytia predstavujú vlastné imanie a záväzky spolu.

Prehľad o stave a pohybe jednotlivých položiek majetku a zdrojov jeho krytia spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. je zachytený v tabuľkách 7 a 8.

Celková hodnota majetku spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. v roku 2009 v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesla o 27 %, na čom sa podieľa hlavne pokles zásob, finančných účtov a časového rozlíšenia. Aj v porovnaní s rokom 2007 sme zaznamenali pokles majetku a to celkovo o 16 %, na čom má najväčší podiel pokles krátkodobých pohľadávok a zásob.

Tabuľka 7: Stav, štruktúra a vývoj majetku v €

A K T Í V A	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Neobežný majetok	106 320	130 120	112 328	-17 792	6 008	0,86	1,06
Z toho: dlhodobý nehmotný majetok	-	-	-	-	-	-	-
dlhodobý hmotný majetok	106 320	130 120	112 328	17 792	6 008	0,86	1,06
dlhodobý finančný majetok	-	-	-	-	-	-	-
Obežný majetok	940 815	1 006 307	756 244	-250 063	-184 571	0,75	0,80
Z toho: zásoby	638 518	668 094	577 475	-90 619	-61 043	0,86	0,90
dlhodobé pohľadávky	1 593	1 494	460	-1 034	-1 133	0,31	0,29
krátkodobé pohľadávky	291 476	151 464	132 792	-18 672	-158 684	0,88	0,46
finančné účty	9 228	185 255	45 517	-139 738	36 289	0,25	4,93
časové rozlíšenie	73 956	153 223	68 243	-84 980	-5 713	0,45	0,92
Spolu majetok	1 121 091	1 289 650	936 815	-352 835	-184 276	0,73	0,84

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

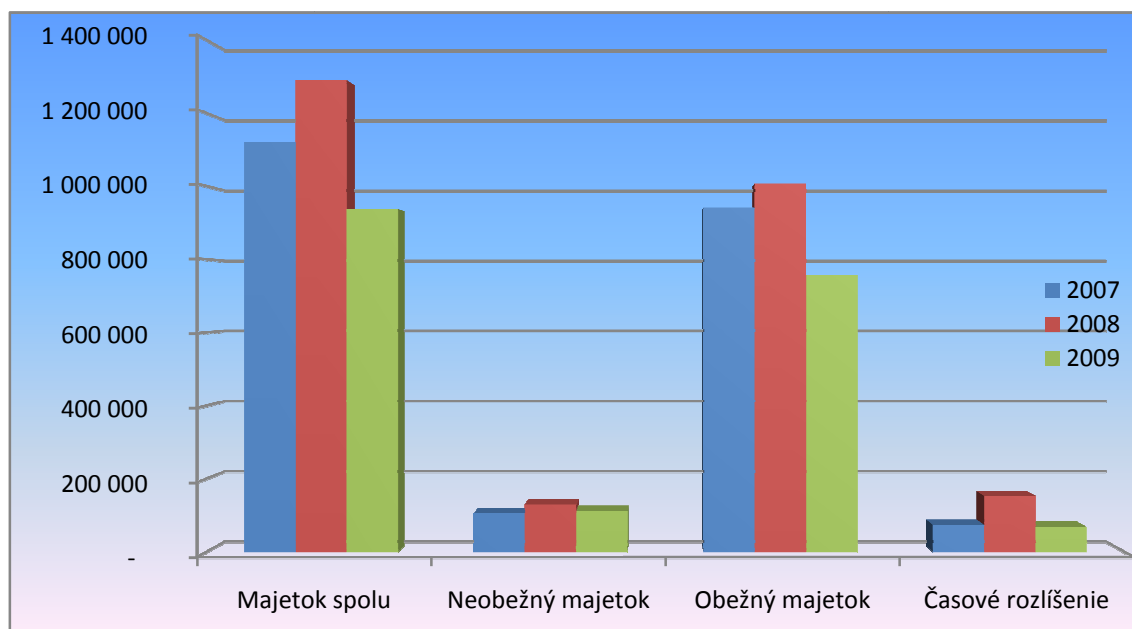
Nebežný majetok ja plnej výške tvorený z dlhodobého hmotného majetku, pretože spoločnosť počas svojho pôsobenia nenadobudla dlhodobý finančný majetok a dlhodobý nehmotný majetok je už v plnej výške odpísaný v predchádzajúcich rokoch. Pokles v hodnoty dlhodobého hmotného majetku v porovnaní s rokom 2008 o 14 % bol zapríčinený odpredajom dvoch starších úžitkových motorových vozidiel a ich náhradou novými, avšak tieto boli v nižšej obstarávacej cene.

Obežný majetok v najväčšej miere tvoria zásoby, krátkodobé pohľadávky a finančné účty. Pri všetkých položkách obežného majetku sme v porovnaní s rokom 2008 zaznamenali pokles stavu. Najväčší pokles a to až vo výške 75 % sme bol vo finančných účtoch, čo bolo spôsobené tým, že k 31.12.2008 banka vinkulovala na bankovom účte prostriedky na predzásobenie euro – mincami na január 2009. Zásoby spoločnosti mali v predchádzajúcich rokoch rastúcu tendenciu, preto sa firma usilovala o ich optimalizáciu, čo sa jej aj podarilo dosiahnuť. K zníženiu krátkodobých pohľadávok v posledných dvoch rokoch došlo vďaka novým obchodným podmienkam

s odberateľmi tlače, ktoré stanovujú povolený počet dní omeškania, ktorý ak sa neprekročí zaručuje odberateľom na ďalší rok výhodnejšie rabatové podmienky. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim tento vývoj je aj prísnejšia kontrola platobnej disciplíny odberateľov zo strany spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o.

Časové rozlíšenie na strane aktív je tvorené v prevažnej miere príjmami budúcich období ako aj nákladmi budúcich období. V porovnaní s rokom 2008 pokleslo až o 55% a v porovnaní s rokom 2007 pokleslo o 8 %.

Pre prehľadnenie zobrazujeme štruktúru majetku MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. a prostredníctvom grafu 2.

Graf 2: Štruktúra a vývoj majetku

Vlastné imanie a záväzky spolu poklesli v porovnaní s rokom 2008 o 27 % a v porovnaní s rokom 2007 o 16 %. Hodnotovo sme najväčší pokles zaznamenali v položkách krátkodobé záväzky, bankové úvery a výpomoci, a čo je najpodstatnejšie aj vo výsledku hospodárenia za účtovné obdobie.

Tabuľka 8: Štruktúra, stav a vývoj vlastného imania a záväzkov v €

PAS Í V A	Hodnota ukazovateľa			Zmena		Index	
	2007	2008	2009	09-08	09-07	09/08	09/07
Vlastné imanie	140 842	141 705	98 914	-42 791	-41 928	0,70	0,70
Z toho : základné imanie	40 231	40 231	40 231	0	0	1,00	1,00
kapitálové fondy	18 456	18 456	18 456	0	0	1,00	1,00
fondy zo zisku	4 016	4 016	4 016	0	0	1,00	1,00
VH za účtovné obdobie	78 138	79 002	36 204	-42 798	-41 934	0,46	0,46
Záväzky	905 464	1 063 931	766 101	-297 830	-139 363	0,72	0,85
Z toho : rezervy	22 771	19 518	16 723	-2 795	-6 048	0,86	0,73
dlhodobé záväzky	20 082	14 970	3 532	-11 438	-16 550	0,24	0,18
krátkodobé záväzky	772 223	1 029 443	742 479	-286 964	-29 744	0,72	0,96
bankové úvery a výpomoci	90 387	0	3 367	3 367	-87 020	-	0,04
časové rozlíšenie	74 785	84 014	71 800	-12 214	-2 985	0,85	0,96
Spolu vlastné imanie a záväzky	1 121 091	1 289 650	936 815	-352 835	-184 276	0,73	0,84

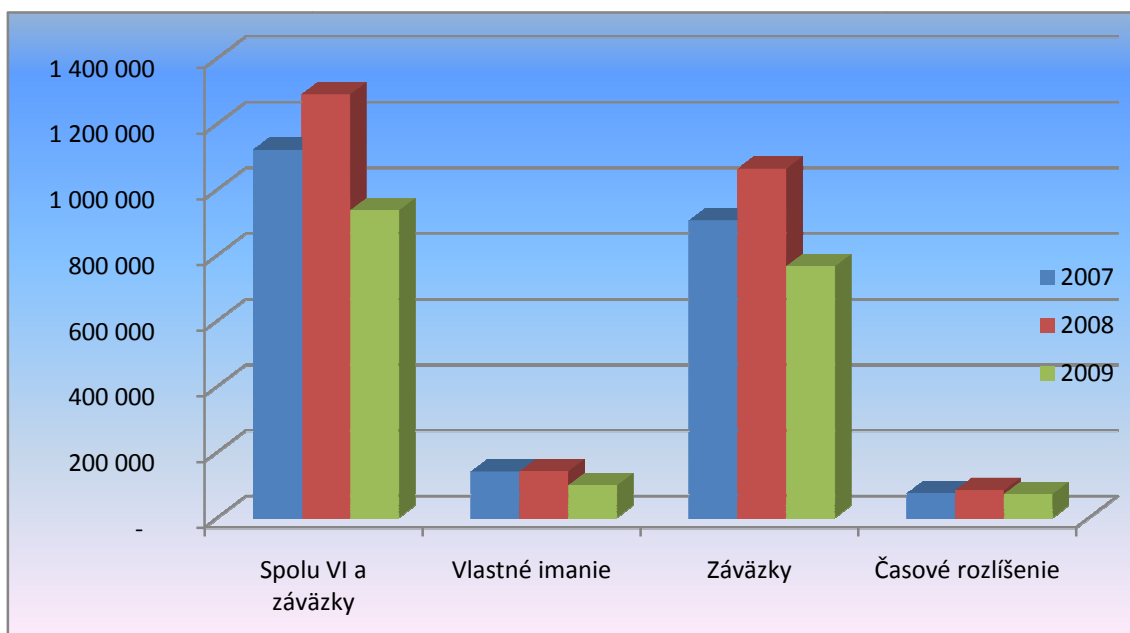
Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Vo vlastnom imaní sme nezaznamenali zmeny v položkách základné imanie, kapitálové fondy ani fondy zo zisku. Pokles nastal vo výsledku hospodárenia za účtovné obdobie a to oproti roku 2008 aj roku 2007 o 54 %.

Záväzky celkovo sa oproti roku 2008 znížili o 28 % a oproti roku 2007 o 15 %. V hodnotovom vyjadrení bol najväčší pokles v porovnaní s rokom 2008 v krátkodobých záväzkoch v celkovej výške 286 964 €. Vysoký stav krátkodobých záväzkov v roku 2008 bol čiastočne spôsobený obmedzením bankových elektronických služieb pred prechodom na jednotnú menu Euro ako aj už spomínanou vinkuláciou finančných prostriedkov na bežnom účte. V porovnaní s rokom 2007 sa o 87 020 € znížila aj hodnota bankových úverov a výpomocí, na čo mala vplyv hlavne optimalizácia zásob a následné uvážené čerpanie kontokorentného úveru na úhradu záväzkov z obchodného styku.

Časové rozlíšenie na strane pasív tvoria výdavky budúcich období a zaznamenalo v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi mierny pokles.

Pre sprehľadnenie zobrazujeme štruktúru a vývoj pasív ako zdroja krytia majetku MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. a prostredníctvom grafu 3.

Graf 3: Štruktúra a vývoj pasív

4.2.3 Ukazovatele rentability

Rentabilitu vo všeobecnosti chápeme ako pomer dosiahnutého efektu k prostriedkom vynaloženým na dosiahnutie tohto efektu. Je to finančná kategória, ktorá charakterizuje výnos z podnikania za určité obdobie ako pomer výsledku hospodárenia a najčastejšie kapitálu. Syntetický obraz o finančnej situácii podniku nám poskytuje finančná analýza, ktorá predstavuje nevyhnutnú súčasť finančného riadenia každého podniku. Jej cieľom je odhaliť silné a slabé stránky finančnej situácie podniku a hľadať jej príčiny. Otázka znižovania nákladov je prvoradou záležitosťou, ktorú je potrebné riešiť aj v zmysle hodnotenia výkonnosti podniku. Dosahovanie ekonomickej efektívnosti a hospodárnosti podniku vychádza zo strategických cieľov podniku. Preto musíme venovať pozornosť ukazovateľom, ktoré ovplyvňujú výkonnosť podniku, t.j. zisku, nákladom, výnosom.

Tabuľka 9: Ukazovatele rentability

Ukazovateľ	Hodnota ukazovateľa v %			Index	
	2007	2008	2009	09/08	09/07
Rentabilita celkového kapitálu	6,969	6,126	3,865	0,631	0,555
Rentabilita vlastného kapitálu	55,476	55,756	36,601	0,656	0,660
Rentabilita nákladov	0,581	0,544	0,323	0,954	0,556
Rentabilita výnosov	0,577	0,540	0,251	0,465	0,432
Rentabilita tržieb	0,577	0,540	0,251	0,465	0,436
Nákladovosť výnosov	99,293	99,328	99,678	1,004	1,004

Prameň: Interné zdroje podniku a vlastné výpočty

Rentabilita celkového kapitálu vyjadruje výnosnosť celkového kapitálu vloženého, teda koľko zisku dokáže podnik vygenerovať z jednej jednotky meny vloženého kapitálu. Počas sledovaného obdobia má hodnota ukazovateľa klesajúcu tendenciu .

Rentabilita vlastného kapitálu vyjadruje zhodnotenie vlastného kapitálu majiteľov spoločnosti , ktoré sa voči predchádzajúcim rokom znížilo o viac ako 34 %.

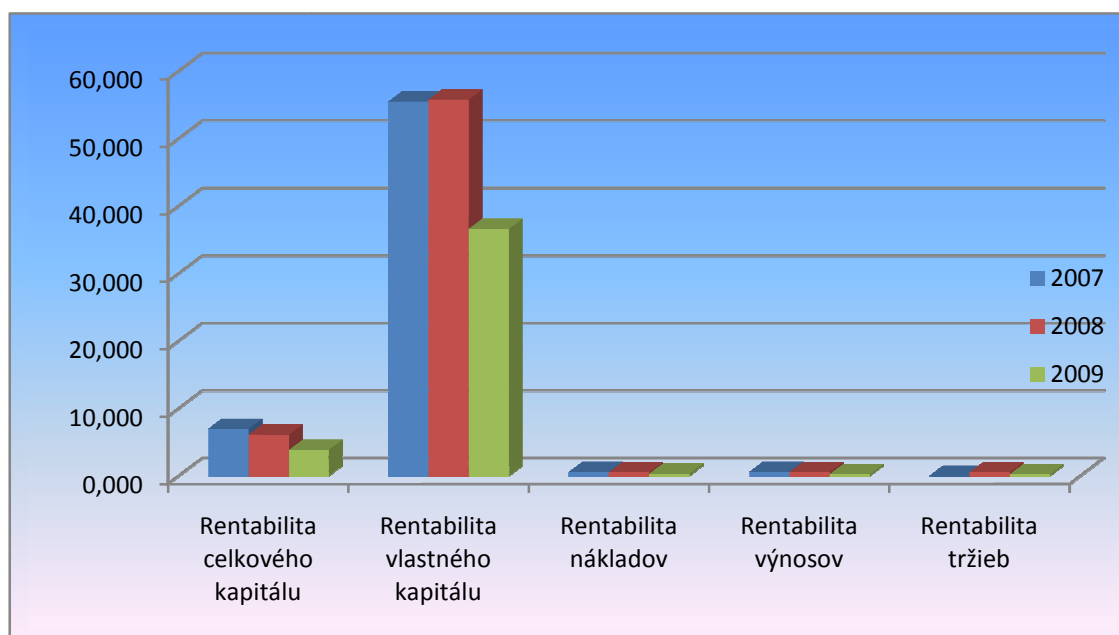
Rentabilita nákladov odráža efektívnosť hospodárenia podniku prostredníctvom hodnoty vyprodukovaného zisku, ktorý pripadá na jednotku vynaložených nákladov. V roku 2009 sme zaznamenali pokles rentability nákladov voči predchádzajúcim rokom v priemere o 55 %.

Rentabilita výnosov, ktorá sa označuje aj ako *ziskovosť výnosov*, udáva koľko zisku podnik získal z jednej jednotky výnosov. Najvyššiu hodnotu dosahovala v roku 2007 a v porovnaní s týmto obdobím poklesla o 50 %.

Rentabilita tržieb charakterizuje trhovú úspešnosť podniku a hovorí o tom, koľko zisku vyprodukovala firma na jednu jednotku tržieb. Aj tu sme zaznamenali podobný vývoj a ku pri predchádzajúcich dvoch ukazovateľoch, teda najvyššia dosiahnutá hodnota bola v roku 2007 a v roku 2009 sme zaznamenali pokles voči tejto hodnote o 50 %.

Nákladovosť výnosov vypovedá o výške nákladov, ktoré musíme vynaložiť, na dosiahnutie jednej jednotky výnosov. Čím je táto hodnota nižšia, tým je činnosť podniku efektívnejšia. V celom sledovanom období je nákladovosť výnosov vysoká a v roku 2009 ešte mierne vzrástla.

Pre lepšie znázornenie zobrazujeme vývoj rentability aj prostredníctvom grafu 4.

Graf 4: Vývoj ukazovateľov rentability (%)

4.3 Spôsob sledovania nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte

MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. pri svojej činnosti už sedem rokov využíva podnikový informačný systém Datalock SPIN, ktorý slúži na komplexnú podporu všetkých činností firmy. Poskytuje informácie potrebné na operatívne a dlhodobé riadenie spoločnosti a splňa nároky aj náročných užívateľov. Je určený pre stredne veľké a veľké spoločnosti, ktoré potrebujú ucelený podnikový informačný systém, jednoducho sa prispôbujúci konkrétnym podmienkam firmy. Datalock SPIN ako klient/server aplikácia používa databázový systém ORACLE. Technológia umožňuje spracovanie neobmedzene veľkej agendy, pre neobmedzený počet užívateľov. Spoločnosť využíva moduly podvojnú účtovníctvo, mzdy a personalistika,

majetok, logistika a skladové hospodárstvo, bankové operácie, registračná pokladňa a nadstavbový modul finančné analýzy.

Modul **Podvojný účtovníctvo** využívajú tri pracovníčky ekonomického oddelenia, slúži na evidovanie a účtovanie pokladní, interných dokladov s využitím automatických vzorov a predkontácií s možnosťou účtovať súčasne v dvoch rokoch bez uzávierky predchádzajúceho roka. Automaticky po zaúčtovaní sa sem prenášajú predkontované účtovné doklady z modulov mzdy a personalistika, majetok a logistika. Taktiež sa sem denne prenášajú účtovné doklady zo 45 maloobchodných prevádzok ako sú pokladničné doklady a dodacie listy za predaj tovaru a príjemky a výdavky za presuny tovaru. V module sa ďalej spracováva DPH, saldokontá odberateľov a dodávateľov, hospodárske výsledky stredísk a samozrejme účtovné výkazy ako hlavná kniha, výkaz ziskov a strát a súvaha. Modul má nástroje podpory účtovania podľa medzinárodných štandardov IFRS, digitalizáciu papierovej evidencie a priradenie k príslušnému záznamu v aplikácii, možnosť definovať vlastné výkazy, má jednoduché ovládanie, ktoré upozorňuje užívateľa na možné nesprávne kroky obsluhy.

Čo sa týka nákladov a výnosov v tomto module sa sledujú **všetky náklady a výnosy** a zostavuje sa výkaz ziskov a strát.

V **module Majetok** sa eviduje a odpisuje dlhodobý hmotný a nehmotný majetok spoločnosti, vytvárajú a zaraďovacie a vyrad'ovacie protokoly, karty majetku, odpisový plán a daňové správy. V podsystéme operatívna evidencia je možné evidovať neodpisovaný majetok s dobou upotrebenia dlhšou než jeden rok. Po spracovaní uzávierky mesiaca sa v module podvojný účtovníctvo vytvorí účtovný doklad.

Modul Majetok poskytuje informácie o nákladoch tvorených odpismi dlhodobého majetku a zúčtovaním zostatkovej ceny do nákladov pri predaji, vyrad'ovaní, darovaní, mankách a škodách. Výnosy v tomto module vznikajú v prípade tržieb z predaja dlhodobého majetku.

Modul **Mzdy a personalistika** využíva mzdová účtovníčka, ktorá po spracovaní miezd vyexportuje:

- účtovný doklad vo podvojného účtovníctva,
- podklady na tvorbu prevodných príkazov na úhrady miezd zamestnancom a odvodov do modulu Bankové operácie.

V module vznikajú informácie o všetkých osobných nákladoch: hrubé mzdy, odmeny, zákonné a ostané sociálne poistenie, zákonné a ostatné sociálne náklady. Výnosy n tomto module nevznikajú.

V module **Logistika a skladové hospodárstvo** je možné vytvoriť neobmedzené množstvo skladov a v každom sklade neobmedzené množstvo skladových kariet skladových položiek. Sklad podporuje vedenie skladovej evidencie metódou priemerných cien. Umožňuje predaj za hotovosť aj na faktúru, prevody na iné sklady. Za každý sklad sú k dispozícii prehľady a tlačené zostavy ako sú inventúry, obrátové súpisky, stavy skladov. Vytvárajú sa tu aj odberateľské faktúry za služby a exportujú sa sem odberateľské faktúry za distribúciu tlače z distribučného programu.

V module Logistika a skladové hospodárstvo sa sledujú pri vyskladnení **náklady** na tovar vyskladnený za účelom predaja, náklady na spotrebu materiálu, prípadne náklady vznikajúce pri mankách a škodách.

Modul umožňuje sledovať **výnosy** z predaja skladových zásob, prípadne výnosy z inventarizačných prebytkov.

Modul **Bankové operácie** využívajú účtovníčky na už spomínané vytváranie prevodných príkazov zo saldokontnej evidencie dodávateľských a odberateľských faktúr, miezd a odvodov a ich následné exporthy do produktov internetového bankovníctva. Naopak z internetového bankovníctva s denne importujú bankové výpisy do modulu Bankové operácie, kde je už predkontované účtovanie, následne stačí zaúčtovať neidentifikované položky. V tomto module vznikajú náklady: úroky, poplatky za vedenie účtu a poplatky za vklad v hotovosti. Vznikajú tu aj výnosové položky a to úroky z kladného zostatku na bankovom účte.

Prostredníctvom modulu **Pokladňa** sa uskutočňuje predaj prostredníctvom čiarových kódov na všetkých maloobchodných prevádzkach. Vytvorené účtovne aj daňové doklady sa prostredníctvom internetového pripojenia automaticky denne importujú do podvojného účtovníctva. Tieto účtovné doklady obsahujú informácie o dennej registrovanej tržbe a o výbere hotovosti a následnom odvode tržby na bankový účet.

Nadstavbový modul **Finančné analýzy** slúži vedenie podniku a manažmentu na vyhodnocovanie jednotlivých ukazovateľov hospodárenia podniku. Čo sa týka nákladov a výnosov podniku je možné vytvárať zostavy o výsledkoch hospodárenia jednotlivých stredísk aj podniku ako celku.

Náklady a výnosy spoločnosť MEDIAPRES LUČENEC , spol. s r.o. nesleduje len prostredníctvom nákladových a výnosových účtov hlavnej knihy, teda na **podnikovej úrovni**.

Všetky náklady a výnosy sleduje spoločnosť na jednotlivé **strediská** (predajné miesta), ktoré zodpovedajú za výšku výnosov z predaja, ktoré dokážu ovplyvniť svojou činnosťou a sú na ich výške hmotne zainteresované. Jednotlivé strediská nemajú právomoc určovať ceny predávaného tovaru, tie sú určované marketingovou a predajnou stratégiou vedenia. Tvorba cien sa len týka veľkoobchodných cien a cien doplnkového tovaru v maloobchode, nakoľko spoločnosť predáva špecifický tovar, kde pri cigaretách je určená maloobchodná cena kolkovou známkou na tovare a pri tlačí je taktiež stanovená predajná cena vydavateľom.

Pri tvorbe ceny tovaru sa vychádza z už spomínanej základnej **schémy prirážkovej kalkulácie** v obchodnom podniku.

Všetky náklady už pri ich vzniku sú sledované podľa **daňovej dimenzie** na samostatných analytických účtoch. Takto sa z daňových nákladov vyčleňujú náklady na reprezentáciu, dary, nadspotreba pohonných látok a ostatné sociálne náklady, ktoré spadajú súčasne do **sociálnej dimenzie** nákladov. Sociálne náklady vznikajú z firemných výletov a dovolení pre zamestnancov, prenájmom športovísk pre firemné podujatia, príspevkami na stravovanie nad rámec zákona ale hlavne organizovaním školení zameraných na ďalšie vzdelávanie zamestnancov. Vedenie spoločnosti si uvedomuje, že na zabezpečenie dlhodobej prosperity firmy potrebuje vzdelaných, spokojných a lojálnych zamestnancov. Preto sa snaží organizovať aj mimopracovné aktivity pre svojich zamestnancov, na ktorých sa utužujú vzťahy, na pracoviskách vládne potom priateľská atmosféra a v takejto atmosfére je možné dosahovať vyššiu produktivitu práce, ktorou sa firme vynaložené investície zúročia.

Vedenie podniku zostavuje **ročné plány podniku**. Pri ich zostavovaní vychádza z plánovaného objemu produkcie – výnosy podniku a nákladov na dosiahnutie objemu produkcie. Vedenie spoločnosti následne tieto plány obhajuje pred majiteľmi na valnom zhromaždení, zdôvodňuje odchýlky oboma smermi a po ich schválení sa stávajú východiskom pre investičný plán podniku.

5 Záver

Prirodzeným prejavom podnikateľských aktivít, a to bez ohľadu na typ podnikateľského subjektu a zameranie jeho činnosti je úsilie jednotlivých podnikov o udržanie a najmä zvyšovanie svojho zisku. Na jednej strane je to rozširovaním nových podnikateľských aktivít, získavaním nových odbytových teritórií, čiže rozširovaním aktivít navonok. Na druhej strane veľmi významným zdrojom zvyšovania úspešnosti firmy je zefektívňovanie fungovania firmy samotnej, čo je možné len skvalitňovaním jej riadenia. Významným nástrojom na efektívne riadenie každej firmy sú informácie o výnosoch a nákladoch podniku. Výšku svojich výnosov môže podnik ovplyvňovať len čiastočne, na výšku svojich nákladov však môže priamo pôsobiť.

V predkladanej bakalárskej práci sme uskutočnili analýzu sledovania nákladov a výnosov v regionálnej distribučnej spoločnosti MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r. o. na základe údajov poskytnutých podnikom. Vychádzajúc z vykonaných analýz môžeme definovať zistené silné a slabé stránky spoločnosti.

Silnou stránkou MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. je, že v sledovanom období rokov 2007-2009 vykázala v každom roku celkový výsledok hospodárenia zisk. V roku 2009 jeho výška poklesla voči predchádzajúcim rokom a nedosiahla plánovanú výšku, avšak spoločnosť neukončila hospodárenie stratou ani nebola nútená prepúšťať ako tomu bolo v mnohých iných firmách. Situáciu mala ešte sťaženú tým, že pôsobí v regióne s vysokou mierou nezamestnanosti a tým aj nízkou kúpnu silou obyvateľstva.

Za pozitívum pokladáme, že analyzovaný podnik sleduje všetky náklady a výnosy na jednotlivé strediská, hospodárske výsledky stredísk pravidelne kontroluje, prípadný nepriaznivý vývoj analyzuje a hľadá riešenia na jeho zvrátenie. V prípade dlhodobého nepriaznivého vývoja v hospodárení volí radikálne riešenie a stratové stredisko zruší a hľadá priestor na trhu na svoje ďalšie uplatnenie na inom mieste.

Kladne tiež hodnotíme starostlivosť o zamestnancov, hoci aj na úkor nedaňových nákladov, pretože ľudský potenciál predstavuje určitý druh aktíva, ktoré síce nie je zachytené v účtovníctve, ale na ekonomický úžitok podniku má nesporný vplyv.

Návrhy a odporúčania vyplývajúce zo získaných poznatkov

Do budúcnosti odporúčame:

1. Hľadať nové tovary vhodné pre stánkový predaj, ktoré nahradia stratené príjmy z poklesu v predaji tlače.

2. Zdokonalit' a aktualizovať internetovú stránku spoločnosti, s cieľom viac propagovať ponúkané tovary a služby .

3. Sprístupniť zamestnancom vlastné internetové schránky, čo by zefektívnilo ich komunikáciu s obchodnými partnermi a celkovo zefektívnilo ich prácu.

4. **Analýzou výnosov** podľa hlavných tovarových skupín sme dospeli k poznaniu, že sa tieto vyvíjajú v neprospech predaja tlače, pri predaji ktorej má však spoločnosť výhodnejšie rabatové podmienky, v prospech tabakových výrobkov, kde sú tieto rabatové podmienky neporovnateľne horšie, o porovnaní spoločenskej prospešnosti týchto dvoch komodít nehovoriac. Preto odporúčame spoločnosti hľadať riešenia na zvýšenie predaja tlače lepším vystavením tovaru, prípadne hmotnou zainteresovanosťou zamestnancov na predaji podľa komodít, nie podľa dosiahnutého obratu.

5. Spoločnosť má podrobnú analytickú evidenciu nákladov a výnosov, sleduje ich na jednotlivé **strediská**, pravidelne vyhodnocuje hospodárske výsledky jednotlivých stredísk, ale tieto informácie sa nedostávajú ku konkrétnym pracovníkom týchto stredísk, títo sa o nepriaznivom hospodárskom výsledku dozvedia až v prípade zrušenia strediska. Keby boli aj oni informovaní o nepriaznivom hospodárení strediska, možno by ich to motivovalo k vyšším výkonom, prípadne k šetreniu materiálom a energiou v snahe udržať si pracovnú pozíciu.

6. Na základe **analýzy vývoja trhového podielu** spoločnosti sme získali informácie, že obraty v obchodných reťazcoch majú rastúcu tendenciu a v malých predajných bodoch naopak klesajúcu tendenciu. Toto je spôsobené presunom kúpnej sily z ulíc miest do nákupných centier, preto odporúčame, aby sa spoločnosť usilovala o získavanie predajných priestorov v nákupných centrách v regióne jej pôsobnosti.

7. **Analýzou ukazovateľov súvahy** sme dospeli k záveru, že optimalizáciou zásob v roku 2009 spoločnosť znížila výšku svojich záväzkov z obchodného styku, ako aj výšku nákladových úrokov z čerpania kontokorentného úveru. Nakoľko veľkoobchodné aj maloobchodné prevádzky sú pravidelne zásobované, nie je dôvod na zvyšovanie zásob oproti súčasnému stavu ani v ďalšom období. Zlé riadenie zásob

môže spôsobiť podnikom nemalé problémy s počtom nevybavených objednávok, s nespokojnými zákazníkmi, s vysokou viazanosťou finančných prostriedkov v zásobách, so zastaranosťou a znehodnocovaním zásob, so zhoršovaním vzťahov s odberateľmi a podobne. Riadenie zásob dnes využíva moderné trendy ako je napr. prístup JIT – Just in Time – japonský prístup riadenia zásob.

8. Pri hodnotení **cenovej politiky** sme zistili, že vedenie spoločnosti nemá veľa možností na uplatňovanie marketingovej a predajnej stratégie, nakoľko predáva špecifický tovar, kde pri cigaretách je určená maloobchodná cena kolkovou známkou priamo na tovare a pri tlači je taktiež stanovená predajná cena vydavateľom už vytlačená na jednotlivých periodikách. Odporúčame preto spoločnosti hľadať ďalšie komodity hlavne v doplnkovom tovare s vyššou pridanou hodnotou a možnosťou uplatňovania vlastných marketingových a predajných stratégií.

Vychádzajúc z celkových výsledkov našich analýz považujeme MEDIAPRESS LUČENEC, spol. s r.o. za stabilný a vyvíjajúci sa podnik, o čo hovorí aj to, že sa udržala na trhu už viac ako 15 rokov. Oceňujeme, že investuje do vzdelávania svojich zamestnancov, ako aj do kvalitného podnikového informačného systému, ktorý je nevyhnutným nástrojom riadenia podniku.

Musíme však upozorniť na nutnosť tvorivého prístupu k nákladovému riadeniu, pretože aj naďalej čaká firmy veľmi ťažká cesta k zdokonaľovaniu ich nákladových systémov a k získaniu silných nástrojov pre riadenie nákladov, čo by mohlo prispieť k vylepšeniu ich konkurenčného postavenia.

6 Zoznam použitej literatúry

Ako pomáha motivácia zvyšovať zisk. **TEPLICKÁ, Katarína. 2010.** 3/2010, Žilina : In.Poradca podnikateľa, 2010, 12-14 s.

BIELIK, Peter. 2008. *Podnikové hospodárstvo 2. vyd.* Nitra : Vydavateľstvo SPU, 2008. 320 s. ISBN 978-80-552-0010-1.

Evoluce na trhu práce - Důsledky najen ekonomické krize a hospodářské recese. **BOŽEK, Tomáš. 2009.** 3/2009, s.l. : In.Controller-Institut, 2009, Controlller News, 2-3 s.

FIBÍROVÁ, Jana. 2008. Obsah a chápanie controllingových informácií pre riadenie výkonnosti podniku (II.). *In:Finančný manažment a controlling v praxi.* 2008, č.3/2008, 140-144 s.

FOLTÍNOVÁ, Alžbeta a kol. 2007. *Nákladový controlling.* Bratislava : SPIRINT, 2007. 450 s. ISBN 978-80-89085-70-5.

GURČÍK, Ľubomír - MIKLOVIČOVÁ, Jana. 2009. *Príklady na cvičenia z finančno-ekonomickej analýzy.* Nitra : SPU v Nitre, 2009. 69 s. ISBN 978-80-552-0296-9.

HACHEROVÁ, Žofia - LÁTEČKOVÁ, Anna - KOČNER, Marián. 2010. *Základy účtovníctva.* Nitra : Vydavateľstvo SPU, 2010. 202 s. ISBN 978-80-552-0384-3.

HACHEROVÁ, Žofia - LÁTEČKOVÁ, Anna - KOŠOVSKÁ, Iveta. 2009. *Účtovníctvo podnikateľov.* Nitra : Vydavateľstvo SPU, 2009. 249 s. ISBN 978-80-552-0293-8.

HONTYOVÁ, Katejána - LISÝ, Ján - MAJDÚCHOVÁ, Helena. 2006. *Základy ekonómie a ekonomiky.* Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2006. 186 s. ISBN 80-225-2137-X.

KÁDÁROVÁ, Jaroslava - BAJUS, Radoslav. 2009. Finančná kríza v podniku. *In:Finančný manažment a controlling v praxi.* 2009, č.4/2009, 238-243 s.

KALETOVÁ, Viera - TURÓCIOVÁ, Jana. 2010. *Účtovné súvzťažnosti 2010.* Žilina : Poradca podnikateľa, 2010. 536 s. ISBN 978-80-89363-46.9.

KOŠTURIAK, J. 2008. Ktorých manažérov kríza zadusí. *In:Trend.* 2008, č.11, 58-59 s.

KRIŠTOFÍK, P.-SAUXOVÁ, D.-ŠURANOVÁ, Z. 2009. *Finančné účtovníctvo a riadenie s aplikáciou IAS/IFRS 1. vyd.* Bratislava : Iura Edition, 2009. 767 s. ISBN 978-80-8078-230-6.

KRIŠTOFÍK, Peter. 2009. Manažment nákladov a finančné rozhodovanie. *In: Finančný manažment a Controlling v praxi.* 2009, č.10/2009, 547-552 s.

MÁZIKOVÁ, Katarína a kolektív. 2006. *Účtovníctvo - nadobúdanie zručností v podvojnóm účtovníctve.1. vyd.* Bratislava : Iura Edition, spol.s r.o., 2006. 269 s. ISBN 80-8078-088-9.

PATAKY, Jozef - ŠKORECOVÁ, Emília - BITTEROVÁ, Miriam. 2010. *Podvojný účtovníctvo pre samoukov 1.aktual.vyd.* Nitra : Effeta, 2010. 236 s. ISBN 978-80-89245-013-0.

PAULISOVÁ, Zuzana. 2009. *Sledovanie nákladov a výnosov vo vybranom podnikateľskom subjekte: bakalárska práca.* Nitra : SPU, 53 s., 2009.

PONIŠČIAKOVÁ, Oľga. 2009. Náklady podniku a ich členenie. *In: Finančný manažment a controlling v praxi.* 2009, č.12/2009, 696-706 s.

RAJČÁNIOVÁ, Miroslava. 2007. *Návody na cvičenia z podnikového hospodárstva.* Nitra : Vydavateľstvo SPU Nitra, 2007. 78 s. ISBN 978-80-8069-852-2.

Snižování nákladů pomocí metod nákladového řízení. **POPESKO, Boris. 2009.** 2/2009, s.l. : In: Controoller-Institut, 2009, Controller News, s. 18-20 s.

STRÁŽOVSKÁ, Helena a kolektív. 2005. *Ekonomika obchodného podniku- nástroje, vzťahy a súvislosti.* Bratislava : Sprint - vydavateľská, filmová a reklamná agentúra, 2005. 398 s. ISBN 80-89085-39-3.

ŠKORECOVÁ, Emília - LÁTEČKOVÁ, Anna - KUČERA, Milan. 2009. *Nákladový systém a jeho softvérová podoba.* Nitra : SPU v Nitre, 2009. 155 s. ISBN 978-80-552-0195-5.

ŠKORECOVÁ, Emília. 2010. *Nákladové účtovníctvo.1. upravené vyd.* Nitra : SPU, 2010. 121 s. ISBN 978-80-552-0353-9.

ŠOSTRONEKOVÁ, Matra a kolektív. 2005. *Podvojný účtovníctvo podnikateľov po vstupe do EÚ a s príkladmi.* Bratislava : EPOS, 2005. 560 s. ISBN 80-8057-639-4.

ŠTROFFEK, Alojz - BOROVSÝ, Juraj. 2005. *Princípy účtovania a daňovníctva pre malých podnikateľov.* Bratislava : EUROUNION spol. s r.o., 2005. 134 s. ISBN 80-88984-85-8.

TUMPACH, M. 2008. *Manžérske a nákladové účtovníctvo.* Bratislava : Ekonómia, 2008. 256 s. ISBN 978-808078-168-2.

2010. *Úplné znenie zákona o účtovníctve č.431/202 Z.z. v znení neskorších predpisov.* Žilina : In.PORADCA , 2010. 1-139 s. ISSN 1335-6127.